

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ: ОЦІНКА РОЗВИТКУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ

© 2015 ЛУЧИК С. Д., ЛУЧИК М. В.

УДК 330.341

Лучик С. Д., Лучик М. В. Інноваційний потенціал Карпатського регіону: оцінка розвитку та ефективність використання

Мета статті полягає в оцінці інноваційного потенціалу прикордонного Карпатського регіону та визначенні ефективності його використання в сучасній системі економічного розвитку. Аналізуючи, систематизуючи та узагальнюючи наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, а також опрацюовуючи дані Державної служби статистики України за 2005 – 2014 рр., було отримано оцінку інноваційних, інтелектуальних і творчих ресурсів Карпатського регіону. У результаті дослідження було визначено, що в регіоні, попри негативні тенденції скорочення кадрів у наукових установах, незадовільне фінансування наукових і науково-технічних робіт, сформовано достатньо потужний інноваційний потенціал. Обґрунтовано, що низькотехнологічна модель економіки, яка склалася в Карпатському регіоні, не дає можливості ефективно використовувати наявний інноваційний потенціал. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є оцінка інвестиційного клімату в Карпатському регіоні та розробка пропозицій щодо залучення додаткових інвестицій для підвищення інноваційної активності суб'єктів господарювання. Вважаємо це пріоритетним напрямом у підвищенні конкурентоспроможності прикордонних регіонів у контексті євроінтеграційних процесів.

Ключові слова: інноваційний потенціал, прикордонний регіон, інноваційна активність, конкурентоспроможність регіону.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 11.

Лучик Світлана Дмитрівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри обліку і аудиту, Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету (Центральна площа, 7, Чернівці, 58002, Україна)

E-mail: luchiksvetlana65@mail.ru

Лучик Маргарита Василівна – кандидат економічних наук, керуючий відділенням ПАТ «Креді-Агріколь Банк». (вул. Пушкінська, 42/4, Київ, 01004, Україна)

E-mail: luchik-margarita@ukr.net

УДК 330.341

UDC 330.341

Лучик С. Д., Лучик М. В. Инновационный потенциал Карпатского региона: оценка развития и эффективность использования

Цель статьи заключается в оценке инновационного потенциала приграничного Карпатского региона и определении эффективности его использования в современной системе экономического развития. В результате анализа, систематизации и обобщения научных публикаций ведущих отечественных и зарубежных ученых, а также использования данных Государственной службы статистики Украины за 2005–2014 гг. получена оценка инновационных, интеллектуальных и творческих ресурсов Карпатского региона. Исследование показало, что в регионе, несмотря на сложившиеся негативные тенденции сокращения кадров в научных учреждениях, неудовлетворительное финансирование научных и научно-технических работ, сформирован достаточно мощный инновационный потенциал. Обосновано, что низкотехнологическая модель экономики, которая сложилась в Карпатском регионе, не дает возможности эффективно использовать имеющийся инновационный потенциал. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении является оценка инвестиционного климата в Карпатском регионе и разработка предложений по привлечению дополнительных инвестиций с целью повышения инновационной активности субъектов хозяйствования. Считаем это приоритетным направлением в повышении конкурентоспособности приграничных регионов в контексте евроинтеграционных процессов.

Ключевые слова: инновационный потенциал, приграничный регион, инновационная активность, конкурентоспособность региона.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 11.

Лучик Светлана Дмитриевна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой учета и аудита, Черновицкий торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета (Центральная площадь, 7, Черновцы, 58002, Украина)

E-mail: luchiksvetlana65@mail.ru

Лучик Маргарита Васильевна – кандидат экономических наук, управляющая отделением ПАО «Кредит-Агрисоль Банк» (ул. Пушкінська, 42/4, Киев, 01004, Украина)

E-mail: luchik-margarita@ukr.net

Luchyk S. D., Luchyk M. V. The Innovative Potential of the Carpathian Region: an Estimation of Development and the Economic Efficiency

The article is aimed to estimate the innovation potential of the Carpathian frontier region and determine the efficiency of its economic management in the modern system of the economic development. As result of the analysis, systematization and generalization of scientific publications by the leading domestic and foreign scientists, as well as use of the data the State Statistics Service of Ukraine for 2005-2014, an estimation of the innovative, intellectual and creative resources of the Carpathian region has been obtained. The study showed that in the region, despite the prevailing negative trends of staff reduction in the research institutions, inadequate funding of the scientific and scientific-technical works, a sufficiently powerful innovative potential has been generated. It has been substantiated that the low-tech model of the economy, which has been established in the Carpathian region, prevents the effective use of the available innovation potential. Prospects for further research in this direction contain estimating the investment climate in the Carpathian region and developing proposals to attract additional investments to enhance the innovative activity of economic entities. We consider this a priority direction to improve the competitiveness of frontier regions in the context of the European integration processes.

Key words: innovation potential, frontier region, innovative activity, competitiveness of region.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 11.

Luchyk Svitlana D. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, Chernivtsi Trade and Economics Institute of Kyiv National Trade and Economics University (Tsentralna Square 7, Chernivtsi, 58002, Ukraine)

E-mail: luchiksvetlana65@mail.ru

Luchyk Marharyta V. – Candidate of Sciences (Economics), Managing Office of the PJSC «CREDIT AGRICOLE BANK» (vul. Pushkinska, 42/4, Kyiv, 01004, Ukraine)

E-mail: luchik-margarita@ukr.net

Євроінтеграційний курс економічного і соціального розвитку України передбачає забезпечення високого рівня конкурентоспроможності вітчизняних регіонів, насамперед, прикордонних, а також вироблення для них такої моделі розвитку, яка б відповідала принципам регіональної політики ЄС, тобто моделі інноваційного розвитку. Здатність до інновацій є потужним джерелом створення довгострокових конкурентних переваг регіону. Л. А. Антонюк безпосередньо пов'язує конкурентоспроможність регіону з інноваційною економікою (що базується на знаннях). Інноваційну конкурентоспроможність регіону науковець визначає як «здатність суб'єктів регіону проводити активну інноваційну політику і тим самим впливати на зростання економіки території та підвищувати конкурентоспроможність країни в цілому» [1, с. 7]. Прибічники теорії регіональної інноваційної системи Б. Ашейм та А. Ісаксен стверджують, що саме в регіонах фокусується процес створення нових знань та існує адекватна інфраструктура їх акумуляції і подальшого поширення [2].

Національне інноваційне законодавство базується на нормах Конституції України, Господарського кодексу, включає Закони України «Про інноваційну діяльність» (2002 р.), «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні» (2011 р.), «Про інвестиційну діяльність» (1991 р.), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (1991 р.), «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» (1999 р.) та інші нормативно-правові акти, які визначають правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлюють форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямовані на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом. Однак інноваційна діяльність як основний чинник забезпечення конкурентоспроможності в нашій країні законодавчо так і не визначена.

Проблемам формування інноваційного потенціалу держави та її регіонів присвячено багато наукових праць провідних учених, серед яких Л. А. Антонюк, В. М. Василенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін, В. М. Геєць, Я. А. Жаліло, М. З. Згуровський, А. П. Поручник, В. П. Семиноженко, Л. І. Федулова. Актуальність дослідження проблем формування і використання інноваційного потенціалу залишається дуже високою, оскільки активізація інноваційної діяльності суб'єктів господарювання є найбільш ефективним способом підвищення конкурентоспроможності країни та її регіонів.

Дослідження інноваційного потенціалу прикордонних територій на прикладі Карпатського регіону дозволить зробити висновки щодо ефективності його використання та розробити пропозиції для підвищення конкурентоспроможності цих регіонів.

Метою статті є оцінка інноваційного потенціалу прикордонного Карпатського регіону та ефективності його використання в сучасній системі економічного розвитку.

Світова практика свідчить, що конкурентоспроможність економіки на основі інновацій формується на тих територіях, де сконцентрований відповідний інтелектуальний та професійний потенціал і наявна гнучка

й ефективна система зв'язків між учасниками інноваційного процесу, що охоплює увесь цикл від зародження та продукування інновацій до виробництва нових конкурентоспроможних товарів та послуг. Інноваційний потенціал А. М. Поручник визначає як сукупність наявних у країні інтелектуальних, технологічних, науково-виробничих ресурсів з відповідним їх інфраструктурним забезпеченням, які здатні продукувати нові знання, та ефективний механізм комерціалізації останніх [3, с. 94].

Проведемо оцінку інноваційного потенціалу, сформованого в Карпатському регіоні, який об'єднує території Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської та Чернівецької областей, що становить 9,4% території України. Карпатський район межує з Польщею, Румунією, Молдовою, Угорщиною і Словаччиною. Також Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська і Чернівецька області входять до складу Карпатського євро регіону, який об'єднує прикордонні території Польщі, Румунії, Словаччини та Угорщини.

Показник наукоємності ВВП відображає поточний стан національної економіки, що зосереджена на розвитку із застосуванням фактора науково-технічного зростання та вимірюється як питома вага асигнувань на наукові та науково-технічні розробки у ВВП. Світовий досвід підтверджує, що при значенні цього показника, меншому від 0,4% ВВП, наука в країні може виконувати лише соціокультурну функцію. При переході через цей рубіж вона набуває спроможності давати певні наукові результати і виконувати пізнавальну функцію в суспільстві. І лише при витратах на науку, що перевищують 0,9% ВВП, включається її економічна функція [4]. Протягом 2005–2013 рр. динаміка наукоємності ВВП України демонструє скорочення наукової та науково-технічної активності (табл. 1).

Дослідження свідчать, що в Україні за 2005–2013 рр. найвищий показник наукоємності ВВП був досягнутий у 2005 р. і становив 1,09%. Увесь наступний період дослідження витрати склали менше 1% ВВП.

За попередніми розрахунками, питома вага загального обсягу витрат на наукові та науково-технічні роботи у ВВП України у 2014 р. становила лише 0,66%, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,26% [6]. Слід зауважити, що законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» визначено, що бюджетні витрати на наукові дослідження та розробки мають становити не менше 1,7% ВВП [7].

Аналіз фінансування наукових і науково-технічних робіт у Карпатському регіоні протягом 2005–2013 рр. виявив динаміку зростання його обсягів: від 240,4 тис. грн у 2005 р. до 428,0 тис. грн у 2013 р. У розрізі областей регіону фінансування науково-технічної діяльності збільшилось у Закарпатській і Чернівецькій областях у 2,5 разу, Львівській – у 1,8 разу, Івано-Франківській – у 1,2 разу. Проте питома вага цих витрат у ВВП країни для Карпатського регіону, навпаки, скоротилась з 0,05% до 0,03%.

Дослідження наукоємності регіональних економік (% ВРП) за період дослідження встановило тенденції зниження у всіх областях Карпатського регіону (рис. 1).

Динаміка наукоємності ВВП в Україні та Карпатському регіоні

Область	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Млн грн									
Україна	4818,6	5354,6	6700,7	8538,9	8653,7	9867,1	10349,9	11252,7	11781,1
Тис. грн									
Карпатський регіон	240363,6	270380,1	337623,0	390196,9	385635,3	418522,4	446796,3	432079,9	427984,0
% ВВП									
Україна	1,09	0,98	0,93	0,90	0,95	0,91	0,79	0,77	0,77
Карпатський регіон	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [5].

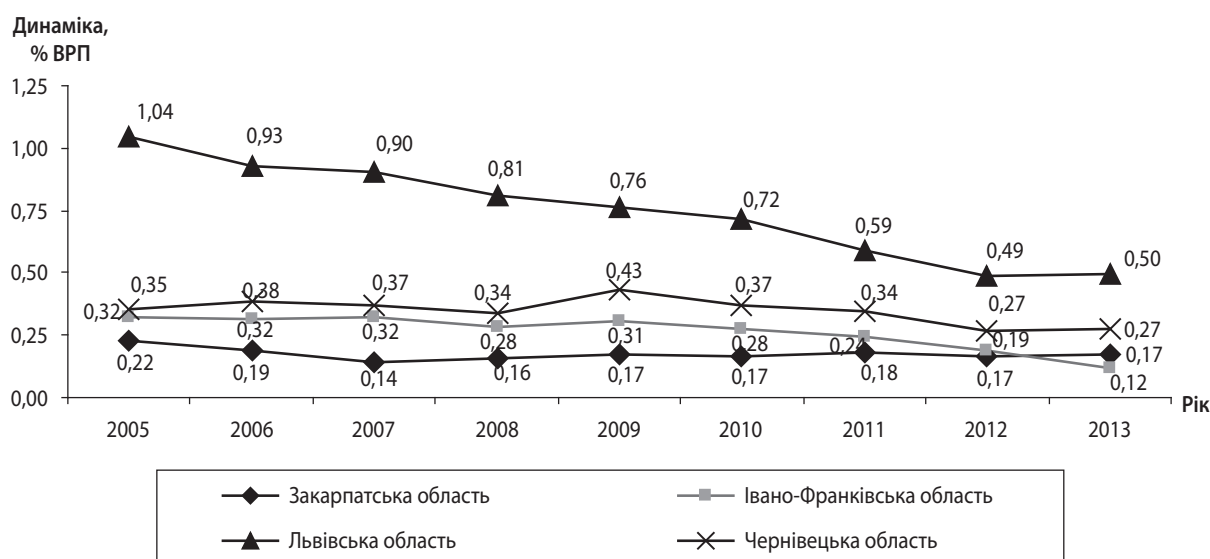


Рис. 1. Динаміка наукоємності ВВП в Карпатському регіоні, % ВВП

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [5, 8].

Отримані дані засвідчили, що у Львівській області рівень наукоємності ВВП знизився з 1,04% у 2005 р. до 0,5% у 2013 р. Значно погіршився даний показник в Івано-Франківській області: у 2013 р. він склав лише 0,12% ВВП, хоча у 2005 р. дорівнював 0,32%. У Чернівецькій області спостерігались коливання рівня наукоємності від 0,43% (2009 р.) до 0,27% (2012–2013 рр.). Закарпатська область взагалі протягом всього періоду дослідження демонструвала низькі результати – 0,12–0,22% ВВП.

За даними Євростату, у 2013 р. для країн ЄС-28 частка обсягу витрат на наукові дослідження та розробки у ВВП становила 2,01%. Більші за середньоевропейський показник мали Фінляндія – 3,31%, Швеція 3,3%, Данія – 3,06%, Німеччина – 2,85%, Австрія – 2,81%, Словенія – 2,59%, Франція – 2,23%, Бельгія – 2,28%. У країнах, які входять до Карпатського євро регіону, питома вага витрат на науково-технічну діяльність значно нижчі: Угорщина – 0,99%, Польща – 0,55%, Словаччина – 0,48%, Румунія – 0,45% ВВП [9].

Отже, недостатнє фінансування науки з боку держави і бізнесу залишається значним чинником низької частки України на світових ринках інноваційної продукції.

Особливе занепокоєння викликає скорочення в Україні кадрового потенціалу наукових організацій, в яких безпосередньо забезпечується здійснення наукових досліджень та розробок. За 2005–2014 рр. в країні кількість організацій, які виконують наукові та науково-технічні роботи, зменшилась на 33,8%. Лише у Закарпатській області закрито 47,6% усіх наукових організацій. Скорочення наукових установ в державі за період дослідження призвело до того, що чисельність фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи, зменшилась на 34,1%. На кінець 2014 р. у наукових організаціях працювало 69404 особи, з них 16090 докторів наук і 86230 кандидатів наук.

У Карпатському регіоні значне скорочення наукового кадрового потенціалу відбулось в Івано-Франківській і Чернівецькій областях. Тут кількість науковців зменшилось на 59,3 і 47,9% відповідно. У Закарпатській та Львівській областях показник скорочення науковців становив 33–34%. Що стосується якісних характеристик наукових кадрів регіону, то ситуація тут значно краще, ніж у більшості регіонів країни. Якщо чисельність докторів наук, працюючих в економіці України, за 2005–

2014 рр. зросла на 33,9%, то цей самий показник становив у Чернівецькій області 61,6%, Івано-Франківській – 59,2%, Львівській – 57,0%, Закарпатській – 47,6%. Темпи зростання чисельності кандидатів наук, зайнятих в економіці Карпатського регіону, ще вище. При середньоукраїнському показнику 26,3% чисельність кандидатів наук у Закарпатській області збільшилась на 62,8%, Івано-Франківській – на 61,3%, Чернівецькій – на 53,2%, Львівській – на 43,4%. Слід відмітити, що Львівська область займає 3-ю позицію серед регіонів України за кількістю підготовлених докторів і кандидатів наук, поступаючись лише м. Києву і Харківській області.

У цілому в Україні у 2014 р. частка виконавців наукових досліджень і розробок (дослідників, техніків і допоміжного персоналу) у загальній кількості зайнятого населення становила 0,50%, у тому числі дослідників – 0,32%. За даними Євростату, найбільше дослідників працює у Фінляндії (2,28% від зайнятого населення), Данії (2,18%), Швейцарії (1,37%), Норвегії (1,81%) та Словенії (1,34%). У країнах, що входять до Карпатського євро регіону, показники нижчі: в Угорщині 0,87%, Словаччині 0,63%, Польщі 0,54%, Румунії 0,30% від зайнятого населення [9].

Аналіз розподілу кадрового потенціалу України та її регіонів виявив його невідповідність вимогам розвитку інноваційної діяльності та принципам побудови інноваційної моделі економіки країни. Так, на кінець 2014 р. у наукових і науково-технічних організаціях і установах, академіях, їхніх філіях, відділеннях та наукових центрах країни працювало спеціалістів вищої кваліфікації лише 16,8%, а у вищих та інших навчальних закладах України – 73,8%. Однак статус дослідницького університету, який дозволяє науковцям навчального закладу разом з Національною та галузевими академіями наук здійснювати фундаментальні та прикладні наукові дослідження, реалізовувати інноваційні проекти щодо розроблення, впровадження та виробництва нової високотехнологічної продукції, забезпечувати випуск та реалізацію експериментальних зразків нової техніки, технологій та малосерійної наукоємної продукції, у нашій країні мають тільки 14 вишів. У Карпатському регіоні це Національний університет «Львівська політехніка» та Львівський національний університет ім. І. Я. Франка.

Отже, загальне скорочення чисельності науковців, незначний приток у науку молоді, інтенсивний відтік вчених і кваліфікованих спеціалістів за кордон призводить до руйнування наукового потенціалу українського суспільства, відновити який в майбутньому буде надзвичайно складно, якщо взагалі можливо.

Оцінка інноваційного потенціалу регіональних економік передбачає дослідження стану винахідництва та раціоналізаторства. У 2014 р. кількість підприємств України, які займалися створенням і використанням передових технологій та об'єктів права інтелектуальної власності (ОПІВ), а також використанням раціоналізаторських пропозицій, становила 1757 одиниць, що на 8,6% більше, ніж у 2010 р. Протягом звітного року передові технології створювали 106 підприємств, загальна кількість яких становила 309, що на 17,8% менше, ніж у

2010 р. З них 90,3% – це нові технології для України, 21% створювалися за державним контрактом [10].

У Карпатському регіоні протягом 2010–2014 рр. усі українські області, крім Закарпатської, збільшували кількість підприємств, які створювали і використовували передові технології. Однак навіть при збереженні протягом 2010–2014 рр. негативних тенденцій скорочення підприємств, які використовували передові виробничі технології, у Закарпатській області зосереджена найбільша кількість таких об'єктів – 84. Для порівняння: у Львівській області – 71, Івано-Франківській – 34, Чернівецькій – 19 об'єктів.

Уцілому у 2014 р. питома вага підприємств Карпатського регіону, які займалися створенням і використанням передових технологій, ОПІВ, раціоналізаторських пропозицій, у загальній кількості складала 11,9% від загальної кількості підприємств. Передові виробничі технології створювали 8 підприємств Івано-Франківської та 4 – Львівської області. Кращі результати демонстрували лише м. Київ (30 підприємств), області: Харківська (17), Дніпропетровська (8), Донецька (6). Передові технології створені переважно для використання в переробній промисловості, а також у професійній, науковій та технічній діяльності, у галузі охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, інформації та телекомунікацій.

У 2014 р. 1636 підприємств України використовували у своїй діяльності передові технології загальною кількістю 17442. Порівняно з 2010 р. кількість таких підприємств збільшилась на 2,9%, однак у порівнянні з 2013 р. відбулось скорочення на 38,8%. Кількість використовуваних технологій за 2010–2014 рр. зросла практично удвічі. Крім передових технологій у 2014 р. 333 підприємства України у своїй діяльності використали 1808 винаходів, 17,8% яких створено за рахунок коштів державного бюджету, 2620 корисних моделей (32,6%), 558 промислових зразків (1,1%) [10].

У Карпатському регіоні найбільше фактів використання винаходів підприємствами зафіксовано у Львівській (14 підприємств) та в Івано-Франківській області (11). Найменше використовували об'єкти права інтелектуальної власності у Чернівецькій області – 2 підприємства. Найбільша кількість авторів ОПІВ працює у Дніпропетровській області (5477 осіб), у м. Київ (2128 осіб), Харківській і Донецькій областях (відповідно 1999 і 1994 особи), у Львівській області (821 особа).

В Україні у 2014 р. із загальної кількості обстежених підприємств 100 використали 11 121 раціоналізаторську пропозицію, авторами яких є 10625 науковців. Половину раціоналізаторських пропозицій впроваджено на підприємствах переробної промисловості, 43,6% – транспорту та зв'язку [10]. За рівнем винахідництва та раціоналізаторства в Карпатському регіоні лідирує Івано-Франківська область, яка протягом 2010–2013 рр. лише одна в регіоні демонструвала позитивну динаміку використання підприємствами раціоналізаторських пропозицій. Якщо у 2010 р. 3 підприємства області використали 94 раціоналізаторські пропозиції, то у 2014 р. ці показники склали відповідно 5 підприємств і 104 пропозиції.

Отже, економіка Карпатського регіону володіє вагомим інноваційним потенціалом, зокрема, інтелектуальними і творчими ресурсами. Проте реалізувати цей потенціал доволі складно, оскільки в регіоні та в Україні в цілому сформувалася модель економіки, побудована переважно на низькотехнологічних галузях. Так, в Україні у 2014 р. частка інноваційної продукції в реалізованій промисловій продукції становила лише 2,5% (у 2005 р. – 6,5). Частка Карпатського регіону у загальному обсязі реалізованої в країні інноваційної промислової продукції складала 9,9%. Аналіз структури реалізованої промислової продукції показав, що найбільшу частку інноваційної продукції реалізовано підприємствами Сумської (10,4%), Полтавської (8,9%) і Закарпатської (8,4%) областей. Частки інших областей досліджуваного регіону дещо нижчі і становили: для Івано-Франківської – 3,8%, Львівської – 2,1%, Чернівецької – 2,0%.

Впровадження нових технологічних процесів на підприємствах Карпатського регіону протягом 2005–2014 рр. уповільнилось. Найгірша ситуація в Закарпатській та Івано-Франківській областях, де впровадження нових технологій скоротилось на 70,0 і 44,4% відповідно. Частка маловідходних, ресурсозберігаючих технологій невисока, у 2014 р. вона не перевищувала 33,3%. В Україні частка ресурсозберігаючих технологій в загальному обсязі впроваджених на підприємствах нових технологій протягом 2010–2014 рр. складала 21–26 відсотки. Щодо освоєння інноваційних видів продукції, то в Чернівецькій області їх кількість зменшилась на 76,7%, Закарпатській – на 75,8%, Львівській – 25,9%. Слід відмітити, що в Івано-Франківській області весь період дослідження показник освоєності інноваційних видів продукції зростає. Якщо у 2005 р. він становив 107 найменувань, то у 2014 р. – 130, тобто на 21,5% більше.

Частка експорту високотехнологічної продукції в структурі товарного експорту України невисока і становила у 2014 р. близько 2%. Для порівняння: для країн ЄС-28 цей показник у 2014 р. становив 15,6%, у Франції – 20,6%, Великій Британії – 15,6%, Угорщині – 14,4%, Словаччині – 9,7%, Польщі – 7,7%, Румунії – 6,4% [9]. Як слушно зауважив М. Згуровський, «Україна вже вичерпує експортний потенціал сировинно-переробних та низькотехнологічних сегментів ринку. Тому безальтернативним для неї є переорієнтація на високотехнологічний шлях подальшого розвитку. При цьому держава має зробити ставку виключно на якісний людський капітал, включити конкурентоспроможну науку і передову освіту в число головних двигунів своєї економіки» [11].

ВИСНОВКИ

Таким чином, у Карпатському регіоні сформовано значний інноваційний, інтелектуальний і творчий потенціал. Проте економічний розвиток регіону продовжує здійснюватися за інерційним сценарієм. Незважаючи на загальне розуміння важливості інноваційного розвитку регіонів, насамперед, прикордонних, дієвих механізмів державної підтримки інновацій в Україні немає. Вважаємо, що для ефективного використання сформованого інноваційного потенціалу регіонів необхідно його тех-

нологічне та структурне оновлення. Для цього держава повинна суттєво (у 3-4 рази) збільшити обсяги фінансування науки і освіти, а також створити сприятливі умови та мотивації для залучення в наукові та науково-технічні проекти позабюджетних коштів.

Вважаємо ефективним засобом підвищення інноваційної активності суб'єктів господарювання Карпатського регіону створення і розвиток інноваційних кластерів, насамперед, у високотехнологічному промисловому виробництві. Передумови для цього є: в регіоні зареєстровано 3 індустріальних (промислових) парки «Долина» (Івано-Франківська область), «Львівський індустріальний парк «Рясне-2», «Соломоново» (Закарпатська область). ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: регіональний аспект / Л. Л. Антонюк // Міжнародна економічна політика. – 2005. – № 1. – С. 45 – 68.
2. Asheim B. Regional Innovation Policy for Small-Medium Enterprises / B. Asheim, A. Isaksen, C. Nauwelaers, F. Todtling. – Edward Elgar Publishing, 2003. – 264 pp. [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.e-elgar.com/shop/regional-innovation-policy-for-small-medium-enterprises?__website=uk_warehouse
3. Поручник А. М. Інноваційний потенціал України та його реалізація в міжнародному науково-технічному співробітництві / А. М. Поручник // Науковий збірник КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2004. – С. 94 – 117.
4. Інформаційні матеріали для слухання з питання «Про стан та законодавче забезпечення фінансування наукової і науково-технічної діяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=54892>
5. Наука та інноваційна діяльність в Україні у 2013 році : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2014 році : статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» : станом на 13 груд. 1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>
8. Валовий регіональний продукт : статистичний збірник за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Європейської комісії (Євростат) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
10. Створення та використання передових технологій та об'єктів права інтелектуальної власності на підприємствах України у 2014 році: Експрес-випуск [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Згуровський М. Сценарії розвитку України: «борговий зашморг» чи «інноваційний розвиток»? // М. Згуровський // Незалежний культурологічний часопис «ї» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ji-magazine.lviv.ua

REFERENCES

- Antoniuk, L. L. "Mizhnarodna konkurentospromozhnist krain: rehionalnyi aspekt" [The international competitiveness of countries: a regional perspective]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, no. 1 (2005): 45-68.

Asheim, B. et al. "Regional Innovation Policy for Small-Medium Enterprises". www.e-elgar.com/shop/regional-innovation-policy-for-small-medium-enterprises?__website=uk_warehouse

"Informatsiini materialy dlia slukhannia z pytannia «Pro stan ta zakonodavche zabezpechennia finansuvannia naukovoi i nauovo-tekhnichnoi diialnosti»" [Information materials for the hearing on "On the state funding and legislative support for scientific and technological activities"]. <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doc-catalog/document?id=54892>

[Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>

"Nauka ta innovatsiina diialnist v Ukraini u 2013 rotsi" [Science and Innovation in Ukraine in 2013]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

"Naukova ta naukovo-tekhnichna diialnist v Ukraini u 2014 rotsi" [Scientific and technical activities in Ukraine in 2014]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Ofitsiinyi sait levropeiskoi komisii (levrostat). <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Poruchnyk, A. M. "Innovatsiinyi potentsial Ukrainy ta ioho realizatsiia v mizhnarodnomu naukovo-tekhnichnomu spivrobotnytstvi" [The innovative potential of Ukraine and its realization in the international scientific and technical cooperation]. *Naukovyi zbirnyk KNEU* (2004): 94-117.

"Stvorennia ta vykorystannia peredovykh tekhnolohii ta ob'ektivnoprava intelektualnoi vlasnosti na pidpriemstvakh Ukrainy u 2014 rotsi" [Creation and use of advanced technology and intellectual property rights in the Ukraine in 2014]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

"Valovy rehionalnyi produkt" [Gross regional product]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Zhurovskyyi, M. "Stsenarii rozvytku Ukrainy: «borhovyi zashmorh» chy «innovatsiinyi rozvytok»?" [Scenarios of Ukraine "debt noose" or "innovative development"?]. www.ji-magazine.lviv.ua

УДК 332.142.2

ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯМ В УРАНОДОБУВНІЙ ГАЛУЗІ

© 2015 ВЕРХОГЛЯДОВА Н. І., ПИСЬМЕННА О. Б.

УДК 332.142.2

Верхоглядова Н. І., Письменна О. Б. Підходи до управління ресурсозбереженням в уранодобувній галузі

Стаття присвячена дослідженню підходів до управління ресурсозбереженням. Висвітлено актуальність підвищення ефективності управління ресурсозбереженням в уранодобувній галузі. Встановлено, що ресурсозбереження сприяє підвищенню раціональності використання ресурсів галузі. У ході дослідження обґрунтовано основні напрямки ощадливого використання ресурсів. Виокремлено основні підходи до управління, а також досліджено можливості та обмеження застосування цих підходів до управління ресурсозбереженням. Розглянута ситуація, яка склалася в уранодобувній галузі України, що дозволило виявити основні чинники, які її обумовили. Аналіз підходів до управління ресурсозбереженням дозволив розробити систему заходів функціонування в уранодобувній галузі.

Ключові слова: ресурси, управління ресурсозбереженням, ефективність управління ресурсозбереженням, уранодобувна галузь.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 14.

Верхоглядова Наталя Ігорівна – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Придніпровської державної академії будівництва і архітектури (вул. Чернишевського, 24а, Дніпропетровськ, 49600, Україна)

E-mail: PBW@Ukr.net

Письменна Оксана Борисівна – старший викладач, Інститут підприємництва «Стратегія» (вул. Гагаріна, 38, Жовті Води, Дніпропетровська обл., 52201, Україна)

E-mail: CH.TV@ukr.net

УДК 332.142.2

Верхоглядова Н. И., Письменная О. Б. Подходы к управлению ресурсосбережением в уранодобывающей области

Статья посвящена исследованию подходов к управлению ресурсосбережением. Показана актуальность повышения эффективности управления ресурсосбережением в уранодобывающей отрасли. Установлено, что ресурсосбережение содействует повышению рациональности использования ресурсов. В ходе исследования обоснованы основные направления экономного использования ресурсов. Выделены основные подходы к управлению, а также исследована возможность и ограничение применения этих подходов к управлению ресурсосбережением. Рассмотрена ситуация, которая сложилась в уранодобывающей отрасли Украины, что позволило выявить основные факторы, которые ее обусловили. Анализ подходов к управлению ресурсосбережением позволил разработать систему мер функционирования в уранодобывающей отрасли.

Ключевые слова: ресурсы, управление ресурсосбережением, эффективность управления ресурсосбережением, уранодобывающая отрасль.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 14.

Верхоглядова Наталья Игоревна – доктор экономических наук, профессор, проректор по научно-педагогической работе Приднeпровской государственной академии строительства и архитектуры (ул. Чернышевского, 24а, Днепрoпетровск, 49600, Украина)

E-mail: PBW@Ukr.net

Письменная Оксана Борисовна – старший преподаватель, Институт предпринимательства «Стратегия» (ул. Гагарина, 38, Желтые Воды, Днепрoпетровская обл., 52201, Украина)

E-mail: CH.TV@ukr.net

UDC 332.142.2

Verhoglyadova N. I., Pismennaya O. B. Approaches to the Management of Resources Saving in the Uranium Mining Sector

The article is aimed at examination of approaches to the management of resources saving. Relevance of improving the efficiency of the management of resources saving in the uranium mining industry sector has been displayed. It has been determined that resources saving contributes to increasing the rationality of use of resources. In course of the study the basic directions of the economic use of resources have been substantiated. The main approaches to management have been allocated, also the possibility and limitation of applying these approaches to the management of resources saving have been examined. The situation that prevails in the uranium mining industry sector in Ukraine was considered, which allowed to identify the main determining factors. An analysis of approaches to the management of resources saving has provided a developing a system of measures for functioning of the uranium mining industry sector.

Key words: resources, management of resources saving, efficiency of the management of resources saving, uranium mining industry sector

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 14.

Verhoglyadova Natalya I. – Doctor of Science (Economics), Professor, Prorector on scientific and pedagogical work, Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture (vul. Chernyshevskogo, 24a, Dnipropetrovsk, 49600, Ukraine)

E-mail: PBW@Ukr.net

Pismennaya Oksana B. – Senior Lecturer, Institute of Business (vul. Gagarina, 38, Zhovti Vody, Dnipropetrovsk obl., 52201, Ukraine)

E-mail: CH.TV@ukr.net